

KLAGANDE

██████████ ██████████

Ombud: Patrik Fries
Frösunda omsorg - kundstöd
Fiskargatan 17
302 38 Halmstad

MOTPART

Stadsområdesnämnd Söder i Malmö kommun
Box 31065
200 49 Malmö

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Malmös dom den 15 februari 2016 i mål nr 8029-15,
se bilaga A

SAKEN

Personlig assistans

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver underinstansernas avgöranden och visar målet åter till stadsområdesnämnden för ny handläggning i enlighet med vad som anges under skälen för kammarrättens avgörande.

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar i första hand att han ska beviljas personlig assistans i begärd omfattning och i andra hand att målet ska återförvisas till stadsområdesnämnden för ny beräkning av behovet av insatsen. Han anför bl.a. följande. Vid en jämförelse med ett barn i samma ålder utan funktions-

hinder har han ett mycket större hjälpbehov än vad underinstanserna har kommit fram till. Det stöd som föräldrarna måste ge honom i samband med t.ex. dusch i form av att spännen fast honom i duschstolen ingår inte i det normala föräldraansvaret. Samma gäller hans behov av hjälp i samband med blöjbyten och när det gäller att kommunicera med sin omgivning. Han är också i behov av kontinuerlig tillsyn av övervakande karaktär och det krävs att den som utövar tillsynen av honom har ingående kunskaper om honom och hans funktionshinder. Härutöver är den tidsåtgång som nämnden beaktat för hjälp i samband med måltider samt av- och påklädning för lågt beräknad. I den mån hans hjälpbehov inte anses avse ett grundläggande behov kan det hänföras till hans andra personliga behov. Vidare har nämnden felaktigt beaktat det vårdbidrag som utges för vården av honom. Detta framgår av nämndens yttrande i förvaltningsrätten. Nämnden har också felaktigt utgått ifrån att han vistas i förskolan under årets samtliga veckor. – Han åberopar bl.a. ett intyg utfärdat den 1 juli 2014 av överläkare [REDACTED] och Försäkringskassans omprövningsbeslut den 3 februari 2015.

Stadsområdesnämnd Söder i Malmö kommun anser att överklagandet ska avslås och anför att [REDACTED] tillförsäkras goda levnadsvillkor genom den beviljade insatsen.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Av utredningen framgår att [REDACTED] sedan tidigare är beviljad insatserna avlösarservice och stödfamilj i viss omfattning.

Genom det överklagade beslutet har nämnden beviljat [REDACTED] personlig assistans med 12 timmar och 5 minuter per vecka för perioden den 30 juni 2015–30 juni 2016. Frågan i målet är om han är i behov av ytterligare assistans för att vara tillförsäkrad goda levnadsvillkor under denna tid.

Giltighetstiden för det överklagade beslutet har passerat. Målet ska dock prövas i sak eftersom ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för personlig assistans under vissa förutsättningar kan utges för förfluten tid (se RÅ 2010 ref. 17 och där angivna rättsfall).

Vid tiden för nämndens beslut var [REDACTED] drygt fem och ett halvt år gammal. Även om föräldraansvaret avtar i takt med stigande ålder instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens bedömning att det förelegat ett betydande föräldraansvar under den tid som målet gäller. Enligt kammarrätten sträcker sig föräldraansvaret längre än att tillgodose behovet hos ett genomsnittligt utvecklat barn i samma ålder, eftersom variationen av vad som kan anses vara normalt är stor. Med hänsyn till detta anser kammarrätten att det saknas skäl att frångå nämndens beräkning av tid som krävs för att tillgodose [REDACTED] grundläggande och andra personliga behov, en beräkning som enligt vad som kan utläsas av nämndens beslut har gjorts utan reduktion för det vårdbidrag som utges för vården av [REDACTED]

[REDACTED] har dock obestritt anfört att omfattningen av den personliga assistansen beräknats för lågt även av den anledningen att han inte vistas i förskolan under årets samtliga veckor. Det är också ostridigt mellan parterna att hans behov av personlig assistans är större under skolfria dagar. Enligt vad som kan utläsas av det överklagade beslutet har nämnden inte beaktat det förhållandet vid sin bedömning av [REDACTED] assistansbehov. Målet innehåller inte heller i övrigt någon utredning som medger en bedömning av i vilken utsträckning [REDACTED] skolfria veckor och lovdagar medfört ett utökat assistansbehov, och det framgår inte heller att han i särskild ordning ansökt om och beviljats utökad assistans under skolfria perioder. Det får ankomma på nämnden att som första instans utreda och pröva denna fråga samt ta ställning till om [REDACTED] har rätt till ytterligare ersättning för assistans den period målet gäller. Målet ska därför visas åter till nämnden för sådan handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Olle Holmstedt

Leif Bergström

Daniel Böcker
referent

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I MALMÖ
Avdelning 1

DOM
2016-02-15
Meddelad i
Malmö

Mål nr
8029-15

KLAGANDE

[REDACTED]

Vårdnadshavare: [REDACTED]

[REDACTED]

Ombud: Patrik Fries
Frösunda Omsorg-kundstöd
Fiskargatan 17
302 38 Halmstad

MOTPART

Stadsområdesnämnd Söder i Malmö stad
Box 310 65
200 49 Malmö

ÖVERKLAGAT BESLUT

Stadsområdesnämndens beslut den 30 juni 2015

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

██████████ ansökte om personlig assistans enligt 9 § 2 LSS om totalt 96 timmar per vecka. Genom det överklagade beslutet beviljades han personlig assistans med 12 timmar och 5 minuter. Resterande del av ansökan avslogs. Beviljade assistanstimmar fördelade sig enligt följande. Personlig hygien med 1 timme och 8 minuter per vecka avseende handtvätt och ansiktstvätt, toalettbesök med 2 timmar och 52 minuter per vecka vari tid för toaletträning ingår, måltider med 4 timmar per vecka och av- och påklädning med 2 timmar och 20 minuter per vecka. För dusch och tandborstning beviljades inga assistanstimmar med motiveringen att hjälp vid dusch och tandborstning ingår i det normala föräldraansvaret. Vidare angavs att då syftet med personlig assistans enligt LSS inte är av tvingande karaktär kan tid för fasthållning i samband med tandborstning inte medges. Det beviljades inte heller tid för kommunikation, aktiv tillsyn, tillsyn under natten och ledsagning i samband med fritidsaktiviteter och läkarbesök då även behovet av hjälp vid dessa moment ansågs omfattas av föräldraansvaret. När det gäller andra personliga behov beviljades ██████████ personlig assistans för hjälp med ytterkläderna med 1 timme och 45 minuter.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

██████████ överklagar beslutet och yrkar att han ska beviljas personlig assistans i enlighet med ansökan. I andra hand yrkar han att målet återförvisas till stadsområdesnämnden för ny beräkning av hans faktiska behov av personlig assistans. Han anför bl.a. följande. De avdrag som gjorts avseende föräldraansvaret är till stor del felaktiga då de inte speglar vad som är adekvata förmågor för åldersgruppen 5 – 6 år. Därigenom har inte rätt nivå på hans hjälpbehov beaktats.

När det gäller hans personliga hygien har han liksom andra jämnåriga ett behov av hjälp i samband med dusch. Därutöver har han ett extra hjälpbehov som är en direkt följd av hans funktionshinder och som skiljer sig från åldersgruppen i övrigt. Vissa delar av duschmomentet ligger klart utanför föräldraansvaret. Det är inte normalt förekommande att behöva spärra fast sexåringar i en duschstol och under duschen hantera ångestrelaterade utåtagerande med anledning av aktiviteten. Den extra tid som tillkommer på grund av denna hjälp bör därför beaktas. Med anledning av detta yrkar han att åtminstone hälften av den tid han duschar går utöver ett normalt föräldraansvar.

Även när det gäller ansiktstvätt vidhåller han att hans hjälpbehov går utöver vad som är normalt för åldersgruppen och åtminstone hälften av det yrkade hjälpbehovet går utöver ett normalt förekommande föräldraansvar.

Avseende tandborstning kommer ånyo den problematik som hans funktionshinder orsakar fram. Stadsområdesförvaltningen feltolkar situationen som något slags kränkning. Bland de hjälpinsatser som faktiskt utförs inom ramen för personlig assistans ingår även sådana som innebär handgripligt brytande av olämpligt eller farligt beteende hos personer med psykiska funktionshinder. I hans fall handlar det inte om något omotiverat tvång, utan adekvat hjälp för att möjliggöra tillvaratagandet av hans intresse av – och rätt till – en god munhygien. Hjälpbehovet utöver åldersadekvat hjälp uppgår åtminstone till 15 minuter per dag.

Beträffande toalettbesök i form av blöjbyten har stadsområdesförvaltningen själv inhämtat uppgifter från förskolan om försvårande omständigheter vid aktiviteten. Blöjbyte är i sig helt avvikande för åldersgruppen och toaletträning likaså. Hur båda dessa aktiviteter ska kunna rymmas inom den tid som beaktats är svårt att se. Hans yrkande om 8,17 respektive 1,17 timmar kvarstår.

Stadsområdesförvaltningen har beaktat att han har ett behov av hjälp med matning under samtliga måltider, men den tid som beaktats för respektive måltid måste rimligen anses vara alldeles för knapphändig. De tider som beaktats kan endast vara tillräckliga för att tillgodose ett rent inskyfflande av mat, vilket inte är att jämföra med goda levnadsvillkor. Något föräldraansvar avseende matning är inte aktuellt. Han vidhåller sitt yrkade hjälpbehov vid måltider.

När det gäller hans hjälpbehov i samband med på- och avklädning har stadsområdesförvaltningen gjort en skälighetsbedömning som inte tar fasta på hans individuella behov. Såväl ansökan som förskolan vittnar om att han behöver hjälp vid all av- och påklädning.

Han är 5,75 år gammal. För barn i sexårsåldern föreligger enligt praxis inget föräldraansvar i samband med social kommunikation. Utifrån hans ålder verkar det orimligt att gränsen mellan fullt och inget föräldraansvar hänger på ett kvartal. Rimligtvis innebär hans ålder att en stor del av föräldraansvaret redan har fallit bort. Detta särskilt som logopedintyget tar upp att han har ett behov av stöd utöver vad som är vanligt förekommande för jämnåriga barn. För att han under sin fritid ska kunna knyta sociala kontakter är ett omfattande kommunikativt stöd en absolut nödvändighet. Utifrån detta vidhåller han sitt yrkande.

Han kan inte lämnas utan tillsyn eftersom han är impulsiv och saknar förståelse för vad som är farligt. Han har därtill stora kommunikationssvårigheter och är hela tiden i behov av någon som tolkar hans behov och avsikter. Ett barn, utan funktionshinder, som snart är sex år kan vanligtvis lämnas utan direkt uppsikt längre stunder, under förutsättning att en vuxen finns tillgänglig inom hörhåll. Han är dock i behov av kontinuerlig övervakning, där den övervakande behöver ingående kunskaper om honom och hans funktions-

hinder. Detta framkommer i flera intyg. Av praxis framgår att en aktiv tillsyn utgör ett grundläggande behov. Detta gäller även för barn i hans ålder, eftersom en sådan aktiv tillsyn går utöver vad som ryms i ett normalt föräldraansvar. Han vidhåller därmed sitt yrkande i ansökan.

Eftersom stadsområdesförvaltningen redan bedömt att han har grundläggande behov i sådan grad att han har rätt till personlig assistans, har han även rätt till att få sina övriga behov tillgodosedda. Detta innebär att även om hans behov av tillsyn inte skulle anses vara av grundläggande karaktär har han likväl rätt till tillsyn som ett övrigt behov. Utifrån omfattningen av och intensiteten i hans tillsynsbehov bör det inte i sin helhet kunna anses rymmas i ett normalt förekommande föräldraansvar.

Stadsområdesnämnden bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Enligt inhämtade uppgifter från Försäkringskassan är [REDACTED] beviljad ett helt vårdbidrag sedan februari 2015. I ett helt vårdbidrag ingår bl.a. tillsyn för barnet, särskild träning och att upprätthålla rutiner och strukturer samt att aktivera och motivera sitt barn. [REDACTED] behov av tillsyn och andra alternativa behov som framkommer i ansökan bedöms falla inom ramen för föräldraansvar och täcks via ett helt vårdbidrag från Försäkringskassan.

[REDACTED] genmäler bl.a. följande. I sin ansökan framför han ingen vilja att bevaka det vårdbidrag som utgår till hans vårdnadshavare. I enlighet med rättspraxis ska vårdbidraget därmed inte heller påverka bedömningen av hans rätt till personlig assistans. Enligt stadsområdesnämnden utgör vårdbidraget en anledning till ett blygsamt behov av personlig assistans. I själva verket signalerar ett helt vårdbidrag att det berörda barnet har ett omfattande hjälpbehov, eftersom föräldraansvaret även beaktas i det förmåns-slaget. Rimligtvis medför detta ett motsvarande behov av personlig assistans

när rätt till den insatsen föreligger – vilket stadsområdesnämnden faktiskt har bedömt vara fallet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

I 1 § LSS anges vilka personer som omfattas av lagen, den så kallade personkretsen. Personer som omfattas av personkretsen har enligt 7 § LSS rätt till insatser i form av särskilt stöd och service enligt 9 § 1-9 om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Enligt 9 § 2 LSS är biträde av personlig assistans en insats för särskilt stöd och service. Med personlig assistans avses, enligt 9 a §, personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade. Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov (övriga behov) om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Enligt förarbetena (prop. 1992/93:159 s. 64, 174 f och prop. 1995/96:146 s. 13) är insatsen personlig assistans förbehållen krävande eller i olika avseenden mycket komplicerade situationer, i regel av mycket personlig karaktär. Avgörande bör vara att den enskilde behöver personlig hjälp för att klara sin hygien, för att klä av sig, för att inta måltider eller för att kommunicera med andra. Assistansen ska därutöver också ges i andra situationer där den enskilde behöver kvalificerad hjälp och som ingår i det dagliga livet.

Förvaltningsrättens bedömning

██████████ var vid tiden för nämndens beslut cirka fem och ett halvt år gammal. Vid bedömningen av om ett barn har rätt till insatsen personlig assistans måste hänsyn tas till det ansvar som enligt föräldrabalken åvilar alla vårdnadshavare med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Detta innebär att endast det hjälpbehov som går utöver vad som är normalt för ett barn i samma ålder ska läggas till grund för bedömningen av behovet av personlig assistans. En jämförelse ska således göras mellan det funktionshindrade barnet och omfattningen av föräldraansvaret för ett barn utan funktionshinder i motsvarande ålder (jfr RÅ 2010 ref. 17).

Av det medicinska underlaget framgår att ██████████ inte har något språk och att hans förståelse för kommunikation är starkt begränsad. ██████████ utvecklingsnivå tillsammans med hans flerfunktionsnedsättning innebär att hans omgivning ständigt måste tolka hans behov. På förskolan har man behövt ändra hans tillsyn på så sätt att resursen byts av med jämna mellanrum, då denna tillsyn är energikrävande både mentalt och fysiskt. ██████████ förstår inte faror och inte heller tillsägelser.

Enligt uppgift från förskolepersonalen behöver ██████████ hjälp med på- och avklädning samt med all personlig hygien. Han kan ibland vara aggressiv och då behövs hjälp av två vuxna. ██████████ använder blöja och det sker mellan tre och fyra blöjbyten per dag. Han behöver hjälp med all hygien i samband med momentet och ofta av två personer. I samband med måltider behöver ██████████ hjälp med att äta och mosa sin mat. ██████████ kan gå själv. Han går snabbt och ibland kryper han. Han kan inte plocka upp saker själv. ██████████ behöver mycket stöd av en vuxen som kan tolka hans behov.

Vårdbidrag

■■■■ har gjort gällande att den omständigheten att hans vårdnadshavare uppbär vårdbidrag inte ska påverka bedömningen av hans rätt till personlig assistans. Av stadsområdesnämndens beslut och utredning framgår hur beräkningen av antalet beviljade assistanstimmar har gjorts, samt vilka omständigheter som har beaktats. Det har inte framkommit något i dessa beräkningarna tyder på att det gjorts något tidsmässigt avdrag baserat på att ■■■■ moder uppbär vårdbidrag. Förvaltningsrätten kan därmed inte finna att bedömningen av hans rätt till personlig assistans har påverkats av vårdbidraget.

Behov av hjälp med personlig hygien, måltider och på- och avklädning

Stadsområdesnämnden har beräknat ■■■■ hjälpbehov till sammanlagt 12 timmar och 5 minuter per vecka. Stadsområdesnämnden har bedömt att han har behov av hjälp med handtvätt, ansiktstvätt, blöjbyten, toaletträning, måltider samt på- och avklädning. Vid beräkningen har normalt föräldraansvar beaktats. För hjälp med dusch och tandborstning har ingen tid beaktats med hänvisning till föräldraansvaret.

■■■■ har gjort gällande att den beviljade tiden inte är tillräcklig för att hans behov av hjälp ska kunna tillgodoses. Han anser vidare att han ska beviljas personlig assistans i samband med dusch och tandborstning då hans behov i samband med dessa moment går utöver normalt föräldraansvar.

När det gäller den beviljade tiden avseende momenten handtvätt, ansiktstvätt, blöjbyten, toaletträning, måltider och på- och avklädning har det enligt förvaltningsrättens bedömning inte framkommit annat än att stadsområdesnämnden har haft fog för sina beräkningar. Hänsyn har då även tagits till det föräldraansvar som åvilar vårdnadshavare till ett barn i ■■■■ ålder. När det

gäller momenten dusch och tandborstning har ingen tid beviljats. Förvaltningsrätten finner i likhet med stadsområdesnämnden att dessa moment normalt får anses ingå i föräldraansvaret för ett barn i [REDACTED] ålder. Det kan i vissa fall finnas anledning att godta tid i samband med dusch och tandborstning för små barn. Det ska då vara visat att det aktuella momentet kan anses ta längre tid och ha en annan karaktär än vad som är normalt för ett barn i motsvarande ålder (se bl.a. RÅ 2008 ref. 17 och Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 2784-11). Förvaltningsrätten finner emellertid att den nu föreliggande utredningen inte ger tillräckligt stöd för att de aktuella momenten kan anses ta längre tid och ha en annan karaktär än vad som normalt gäller för ett barn i motsvarande ålder. Det saknas därför skäl att beakta någon tid för hjälp vid dusch och tandborstning.

Behov av hjälp med kommunikering

Såvitt framkommit av utredningen i målet är [REDACTED] behov av att kommunicera inom familj och förskoleverksamhet tillgodosett. Det behov [REDACTED] kan ha av att kommunicera med andra utöver detta bör med hänsyn till hans låga ålder vara relativt litet och kunna tillgodoses genom vårdnadshavaren. Någon tid för hjälp med kommunikation kan därför inte beaktas vid bedömningen av hans rätt till personlig assistans.

Tillsyn

Av utredningen i målet framgår att [REDACTED] är i behov av ständig tillsyn. Han förstår inte faror och inte heller tillsägelser. Förvaltningsrätten gör dock bedömningen att även ett barn utan funktionshinder i [REDACTED] ålder har ett omfattande behov av tillsyn. Behovet av tillsyn kan därför i vart fall för närvarande tillgodoses inom ramen för föräldraansvaret. Detta ansvar kan dock förmodas avta i takt med [REDACTED] stigande ålder.

Läkarbesök och fritidsaktiviteter

■■■■ har vidare gjort gällande att han är i behov av personlig assistans i samband med fritidsaktiviteter och vid läkarbesök. Förvaltningsrätten delar stadsområdesnämndens bedömning att det får anses ingå i föräldraansvaret att följa med vid läkarbesök samt att ombesörja aktiviteter för ett barn i ■■■■ ålder. Någon tid för hjälp i samband med fritidsaktiviteter och läkarbesök ska därmed inte beaktas.

Vid dessa förhållanden och med beaktande av det föräldraansvar som alltjämt åvilar vårdnadshavare för ett barn i ■■■■ ålder finner förvaltningsrätten sammantaget att det inte föreligger skäl att bevilja personlig assistans i större omfattning än vad stadsområdesnämnden gjort. Förvaltningsrätten avslår därför överklagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1B)

Louise af Klint

I avgörandet har även nämndemännen Ingrid Gunnarson, Anita Johannesson och Sören Ravn deltagit.

Rätten är enig.

Målet har föredragits av Marita Ekdahl.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.